

Sygn. akt III A Ua 491/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 lipca 2018 r.

**Sąd Apelacyjny we Wrocławiu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:**

Przewodniczący: SSA Maria Pietkun (spr.)

Sędziowie: SSA Robert Kuczyński

SSO del. Artur Tomanek

Protokolant: Magdalena Krucka

po rozpoznaniu w dniu 17 lipca 2018 r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z wniosku T. F.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o emeryturę pomostową

na skutek apelacji T. F.

od wyroku Sądu Okręgowego w Opolu Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 6 lutego 2018 r. sygn. akt V U 1327/17

oddala apelację.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 6 lutego 2018 r. Sąd Okręgowy w Opolu oddalił odwołanie T. F. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z 12 czerwca 2017 r., którą organ rentowy odmówił wnioskodawcy przyznania prawa do emerytury pomostowej oraz zasądził od wnioskodawcy na rzecz ZUS-u 180,- zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Powyższe orzeczenie Sąd pierwszej instancji wydał w oparciu o następująco ustalony stan faktyczny:

Wnioskodawca T. F., urodzony (...), w dniu 15 maja 2017 r. złożył wniosek o przyznanie mu prawa do emerytury pomostowej.

Zaskarżoną decyzją organ rentowy odmówił mu spornego świadczenia uznając, że wnioskodawca nie udowodnił okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszącego co najmniej 15 lat i po 31 grudnia 2008 r. nie wykonywał prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Wnioskodawca łącznie udokumentował 31 lat 11 miesięcy i 17 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

W okresie od 5 października 1982 r. do 30 czerwca 1997 r. wnioskodawca był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) S.A. w O., na stanowisku kierowcy. Podczas trwania powyższego zatrudnienia w okresach od 5 października 1982 r. do 31 grudnia 1982 r. i od 1 stycznia 1984 r. do 30 czerwca 1996 r. wykonywał obowiązki na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. Posiadał przydzielony samochód dostawczy S. w zabudowie z chłodnią. Samochodem tym przewoził mięsno, wędliny oraz półtusze. Nadto woził żywiec samochodami ciężarowymi L. oraz J..

W okresach od 10 października 1997 r. do 9 stycznia 1998 r., od 10 stycznia 1998 r. do 15 stycznia 1999 r. oraz od 16 stycznia 1999 r. do 31 sierpnia 2000 r. wnioskodawca był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) S.A. P. Portugal, na stanowisku kierowcy, przy budowie dróg i autostrad. Wówczas wykonywał zatrudnienie samochodami M. oraz V. o masie całkowitej powyżej 30 ton. Samochodami tymi transportował materiały budowlane.

Po 31 grudnia 2008 r. wnioskodawca nie wskazywał na fakt wykonywania pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy stwierdził, że odwołanie wnioskodawcy nie zasługuje na uwzględnienie. Sąd ten, przytaczając treść art. 4, art. 49 i art. 3 ustawy z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych wskazał, że w świetle tych przepisów prawa do emerytury pomostowej nie mogą uzyskać ci ubezpieczeni, którzy nie wykazali po 31 grudnia 2008 r. żadnych okresów pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ww. ustawy lub też nie wykazali co najmniej 15 lat okresów przebytych do 31 grudnia 2008 r., nawet, jeśli wykazali 15 lat pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Sąd pierwszej instancji podał, że w stanowiącym załącznik nr 2 do ww. ustawy wykazie prac w szczególnych warunkach, pod poz. 8 wskazano, że pracami takimi są prace kierowców autobusów, trolejbusów oraz motorniczych tramwajów w transporcie publicznym, pod poz. 9 wymieniono prace kierowców pojazdów uprzywilejowanych, natomiast pod poz. 10 prace kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne wymagające oznakowania pojazdu tablicą ostrzegawczą barwy pomarańczowej, zgodnie z przepisami Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR), sporządzonej w Genewie dnia 30 września 1957 r.

Jak przyjął Sąd Okręgowy, z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie wynika, że wnioskodawca po 31 grudnia 2008 r. nie pracował w warunkach szczególnych w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych po dniu 31 grudnia 2008 r., ponieważ wykonywał jedynie pracę kierowcy samochodu ciężarowego o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony.

W tym zakresie Sąd podkreślił, że wnioskodawca obecnie domaga się prawa do emerytury pomostowej, czyli świadczenia z ustawy o emeryturach pomostowych, a nie do wcześniejszej emerytury z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Oznacza to, jak wyjaśnił Sąd, że skoro wnioskodawca po 31 grudnia 2008 r. nie wykonywał w ogóle zatrudnienia w takich warunkach szczególnych, to decydującym dla rozstrzygnięcia było ustalenie, czy w dniu wejścia w życie ustawy (tj. 1 stycznia 2009 r.) miał on wymagany okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, ale w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 (art. 49 ww. ustawy prawo do emerytury pomostowej).

Jednak zdaniem Sądu pierwszej instancji, w rozpatrywanej sprawie żaden z zebranych w sprawie dowodów nie pozwala na uznanie, że wnioskodawca na ww. dzień wykazał posiadanie wymaganego stażu 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3. Jak podał Sąd, w świetle dowodu z akt osobowych z (...) S.A. w O., wnioskodawca zaszeregowany został na stanowisko kierowcy samochodu ciężarowego o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. Niewątpliwie praca tego rodzaju odpowiada charakterem pracy kierowcy samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony wymienionej w dziale VIII pod pozycją 2 wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983 r., do którego odsyła art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, jednak stanowisko takie nie ma odpowiednika wśród stanowisk

wymienionych w załączniku nr 1 i 2 do powołanej ustawy o emeryturach pomostowych. Oznacza to, że nawet ewentualne ustalenie faktu pracy przez ponad 15 lat na takich stanowiskach nie uprawnia jeszcze wnioskodawcy do uzyskania emerytury pomostowej.

Jak to wynika natomiast z zeznań wskazanych świadków oraz wyjaśnień samego wnioskodawcy, w przedsiębiorstwie (...) S.A. w O. wnioskodawca pracował jako kierowca samochodu dostawczego S. w zabudowie z chłodnią, którym przewoził mięsno, wędliny i półtusze oraz samochodów ciężarowych L. oraz J.- którymi woził żywiec. Podczas zatrudnienia w (...) S.A. P. Portugal wykonywał on natomiast zatrudnienie samochodami M. oraz V. o masie całkowitej powyżej 30 ton, którymi transportował materiały budowlane.

Należy uznać zatem, że wnioskodawca T. F. nie pracował w ogóle w warunkach szczególnych w rozumieniu powołanego art. 3 ust 3 ww. ustawy o emeryturach pomostowych. Skoro tak, to nie spełnia tej jednej z przesłanek koniecznych do nabycia prawa do emerytury pomostowej.

Na zakończenie, odnosząc się do zarzutów wnioskodawcy, który wskazywał na fakt posiadania świadectwa pracy w warunkach szczególnych, Sąd ten wskazał, że zawiera ono odniesienie jedynie do wykazu A działu VIII, poz. 22 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. Samo w sobie nie może być zatem podstawą ustaleń co do pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu aktualnie obowiązującego wykazu prac o szczególnym charakterze, stanowiącego załącznik nr 2 do ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania Sąd wydał w oparciu o treść art. 98 k.p.c. i rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804).

Apelację od tego orzeczenia wywiódł T. F., zaskarżając wyrok w całości i wnosząc o jego zmianę i przyznanie emerytury pomostowej oraz zasądzenie od organu rentowego kosztów postępowania sądowego, ewentualnie o uchylenie zaskarżonej decyzji i przyznanie wnioskodawcy prawa do emerytury pomostowej oraz obciążenie organu rentowego kosztami postępowania sądowego.

Orzeczeniu zarzucił dowolne uznanie przez Sąd Okręgowy w Opolu, że wnioskodawca nie udowodnił okresu pracy w warunkach szczególnych wynoszących co najmniej 15 lat w tym zwłaszcza, że w ramach toczącego się dotychczas postępowania wnioskodawca nie wykazał, że był zatrudniony w warunkach szczególnych w okresach od 5 października 1982 r. do 31 grudnia 1982 r. oraz od 1 stycznia 1984 r. do 30 czerwca 1996 r. w firmie (...) S.A., podczas gdy w rzeczywistości T. F. przedłożył już na etapie postępowania przed ZUS oddział O. zaświadczenie wydane przez (...) S.A. z siedzibą w O. z 10 września 1997 r. - świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach, co skutkować winno przyjęciem, że wnioskodawca wykazał właściwą ilość okresów zatrudnienia w warunkach szczególnych i tym samym zasadnym jest uwzględnienie w całości wniosku T. F. o przyznanie dochodzonego przez niego świadczenia, a także dowolne uznanie przez Sąd Okręgowy w Opolu, że w rozpatrywanej sprawie żaden z zebranych w sprawie dowodów nie pozwala na uznanie, że wnioskodawca na dzień 1 stycznia 2009 r. posiadał wymagane 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Skarżący zarzucił również obrazę przepisu prawa materialnego, a to art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych poprzez przyjęcie, że użyte w tym przepisie pojęcie pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze jest pojęciem odmiennym od pojęcia pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz dowolne uznanie przez Sąd Okręgowy w Opolu, że zasadnym jest obciążenie wnioskodawcy obowiązkiem zwrotu na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. kwoty 180,- złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił stan faktyczny, a swe ustalenia oparł na należycie i wnikliwie zgromadzonym materiale dowodowym, którego ocena, wbrew zarzutom apelacji, nie może być uznana za dowolną w okolicznościach sprawy. Sąd pierwszej instancji wywiódł bowiem prawidłowe wnioski z poprawnie dokonanej analizy dowodów stanowiących podstawę rozstrzygnięcia. Stąd też Sąd Apelacyjny ustalenia tego Sądu w całości uznał i przyjął jako własne. Apelacja wnioskodawcy jest jedynie polemiką z właściwym rozstrzygnięciem Sądu, które znajduje oparcie w obowiązujących obecnie przepisach prawa, niewłaściwie interpretowanych przez wnioskodawcę.

Spór w niniejszej sprawie wymagał ustalenia, czy T. F. spełnia warunki do przyznania mu prawa do emerytury pomostowej na podstawie art. 4 lub art. 49 ustawy z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz.U.2017.664 j.t.). Powtórzyć należy, że przepis art. 4 tej ustawy stanowi, że prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5) przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6) po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy;
- 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Natomiast na podstawie art. 49 tej ustawy prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która:

- 1) po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;
- 3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Z powyższego wynika zatem, że warunkiem nabycia prawa do emerytury pomostowej w świetle wykładni językowej art. 4 i art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych jest legitymowanie się określonym stażem w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze oraz kontynuowanie pracy w tych warunkach po wejściu w życie ustawy o emeryturach pomostowych, tj. po 31 grudnia 2008 r. Natomiast, jeżeli osoba ubiegająca się o to świadczenie nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze i z tego względu posiada jedynie staż pracy w warunkach szczególnych według poprzednio obowiązujących przepisów, to może nabyć prawo do „nowego” świadczenia jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy (okres prac) można kwalifikować jako prace w warunkach szczególnych w rozumieniu obecnie obowiązujących przepisów (art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych) lub o szczególnym charakterze (art. 3 ust. 3 tej ustawy).

Innymi słowy, co w sprawie ma pierwszorzędne znaczenie, brak jest podstaw prawnych do przyznania emerytury pomostowej takiemu ubezpieczonemu, którego dotychczasowy okres pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze nie może być obecnie traktowany w ten sposób. Takie stanowisko wyraził Sąd Najwyższy

w wyrokach: z 13 marca 2012 r., sygn. akt II UK 164/11, Legalis nr 491872 oraz z 15 stycznia 2013 r., I UK 448/12, Legalis nr 710349.

W sprawie prawidłowo Sąd pierwszej instancji ustalił, że wnioskodawca po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy pomostowej. Oznacza to, że prawo do świadczenia na podstawie art. 4 ustawy pomostowej wnioskodawcy nie przysługuje właśnie z powodu niewykazania okresów pracy w warunkach szczególnych po 31 grudnia 2008 r. Sąd Apelacyjny podkreśla przy tym, że wszystkie wymienione wyżej przesłanki do nabycia prawa do emerytury muszą być spełnione łącznie, o czym stanowi przepis art. 4 tej ustawy. Dlatego też niespełnienie choćby jednej z nich przekreśla możliwość nabycia prawa do świadczenia, co ma miejsce w przypadku wnioskodawcy.

Wnioskodawca nie spełnia w świetle powyższego warunków z art. 4 ustawy, z tego względu przedmiotem oceny są przesłanki z art. 49 ustawy, jako dla osoby, która po 13.12.2008 r. nie pracowała w warunkach szczególnych lub nie wykonywała pracy o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy. W świetle tej ostatniej regulacji jedyną możliwością, by przyznać T. F. prawo do emerytury pomostowej jest w tych okolicznościach wykazanie przez wnioskodawcę, że w dniu wejścia w życie ustawy o emeryturach pomostowych, tj. 1 stycznia 2009 r., miał on co najmniej 15 lat pracy wykonywanych w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze, ale nie w rozumieniu art. 32 ustawy o emeryturach i rentach, lecz w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy pomostowej. Wynika to wprost z treści przytoczonego wyżej art. 49 ust. 3 ustawy pomostowej, czego zdaje się nie dostrzegać apelujący. Z tego względu jego zarzuty odnoszące się do błędnej interpretacji przepisów dokonanej przez Sąd pierwszej instancji są całkowicie chybione. Nikt bowiem nie przeczy, że wnioskodawca w spornych okresach wykonywał pracę w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, jednak nie oznacza to automatycznego przyjęcia, że prace takie należy również uznać za prace wykonywane w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy pomostowej, gdyż w załącznikach nr 1 i nr 2 do tej ustawy, które są jej integralną częścią, a które zawierają wykazy prac zaliczanych w chwili obecnej do wykonywanych w warunkach szczególnych i prac o szczególnym charakterze, brak jest wymienionej pracy kierowcy samochodu ciężarowego o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. Jak właściwie wskazał Sąd Okręgowy w załączniku nr 2 pod poz. 8 wymieniono prace kierowców autobusów, trolejbusów oraz motorniczych tramwajów w transporcie publicznym, pod poz. 9 prace kierowców pojazdów uprzywilejowanych, a pod poz. 10 prace kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne wymagające oznakowania pojazdu tablicą ostrzegawczą barwy pomarańczowej, zgodnie z przepisami Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR), sporządzonej w Genewie dnia 30 września 1957 r. Żadnej z nich nie wykonywał wnioskodawca, co jest bezsporne.

W tym miejscu, wobec treści zarzutów apelacji, trzeba podkreślić, że ustawa o emeryturach pomostowych znacznie zawęziła rodzaje prac i stanowiska, na których wykonuje się prace w warunkach szczególnych w porównaniu do tych prac i stanowisk, jakie zawiera wykaz A, będący załącznikiem do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 r. nr 8, poz. 43 ze zm.). Co więcej, w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że wykaz prac określonych w art. 3 ust. 1 i 3 ustawy z 2008 r. o emeryturach pomostowych jest zamknięty i nie podlega uzupełnieniu, co oznacza, że cech pracy „o szczególnym charakterze” lub „w szczególnych warunkach” nie mogą posiadać inne prace, choćby sposób ich wykonywania i ich, jakość mogła obniżyć się z wiekiem (tak Sąd Najwyższy w wyroku z 13 marca 2012 r., sygn. akt II UK 164/11, LEX nr 1171289).

Z tego względu słusznie Sąd Okręgowy ocenił, że ubezpieczony nie spełnia także przesłanki do nabycia prawa do emerytury pomostowej z art. 49 tej ustawy.

Trafnie zatem Sąd pierwszej instancji uznał, że wnioskodawca nie spełnia przesłanek do nabycia prawa do emerytury pomostowej z tytułu pracy w warunkach szczególnych na podstawie ustawy z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych.

Z tych względów jego apelacja podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

SSA Robert Kuczyński SSA Maria Pietkun SSO del. Artur Tomanek